

REPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE

Številka: U-I-163/99

Pritrdilno ločeno mnenje sodnice dr. Wedam-Lukić

Glavoala sem za izrek odločbe, s katero je Ustavno sodišče odločilo, da Zakon o razpisu rednih lokalnih volitev v Mestni občini Koper (Uradni list RS, št. 53/99) ni v neskladju z ustavo. V celoti se strinjam tudi z nosilnimi razlogi odločbe, tako glede učinkov odločitve Ustavnega sodišča po drugem odstavku 40. člena ZUstS (način izvršitve odločbe), kot tudi glede presoje vsebinske skladnosti izpodbijanega zakona z Ustavo. Ker se je v zvezi s tem postavilo vprašanje ustavnosti volitev v neustavno občino pa bom v svojem ločenem mnenju prikazala nekatere svoje poglede na to vprašanje.

Ustavno sodišče je v tretji točki izreka odločbe št. U-I-301/98 podaljšalo mandat organom Mestne občine Koper do nastopa organov novih občin. Tega dela izreka ni posebej obrazložilo, vendar se je v točki C. obrazložitve (pravna podlaga) sklicevalo na drugi odstavek 40. člena ZUstS. Iz tega je mogoče sklepati, da se za podaljšanje mandata se ni odločilo zato, ker bi presodilo, da so volitve v organe Mestne občine Koper neustavne, ampak je šlo za način izvršitve odločbe. V razpravi je bilo izraženo stališče, da je Ustavno sodišče že v odločbi št. U-I-183/94 sprejelo stališče, da so volitve v organe občin, katerih območja niso določena v skladu z Ustavo, neustavne. Ustavno sodišče je ta pomislek zavrnilo z utemeljitvijo, da tega stališča ni mogoče kar prenesti na sedanje okoliščine, temveč ga je treba umestiti v tedanji kontekst vzpostavitve lokalne samouprave v primerjavi s prej obstoječim komunalnim sistemom. Ko je lokalna samouprava vzpostavljena pa naj bi bilo mogoče mrežo občin spreminjati, zato po mnenju Ustavnega sodišča sprememb v lokalni samoupravi ne gre neposredno povezovati z volitvami.

Strinjam se, da stališču, izraženemu v odločbi št. U-I-183/94, ni mogoče pripisati precedenčnih učinkov za sedanjo situacijo.

Volilna pravica je ena od ustavno varovanih človekovih pravic (43. člen Ustave), njen sestavni del pa je tudi periodičnost volitev. Lahko sicer sprejemem stališče, da podaljšanje mandata samo po sebi ni v nasprotju z Ustavo, saj ta ne predpisuje dolžine mandata organov v lokalnih skupnostih, vendar le, če so zato upravičeni razlogi. Kdaj so volitve v neskladju z Ustavo, pa je kompleksno vprašanje, ki ga je treba presojati v vsakem primeru posebej. Pri tem je treba ločiti primere, ko gre za neustavnost volitev samih po sebi, ker ne zagotavljajo svobodnega in enakega izvrševanja volilne pravice, od primerov, ko naj bi bil v nasprotju z Ustavo rezultat, do katerega bi volitve pripeljale. Ne zdi se mi sporno, da bi bil protiuustaven predpis o razpisu volitev v nek neustaven organ (npr. predsedstvo države) ali v neko neustavno tvorbo (npr. del države kot "republiko"). Vprašanje pa je, ali so neustavne volitve v občino, ki je sicer ustavna kategorija, samo iz razloga, ker ta občina po svojem obsegu ni usklajena z Ustavo. V tem primeru je treba pretehtati, katero stanje je bolj (ali manj) v skladu z Ustavo - stanje, ki bo nastalo z volitvami, ali stanje, če volitev ne bo (takšno tehtanje je opravilo Ustavno sodišče tudi v odločbi št. U-I-183/94). Razveljavitev izpodbijanega zakona in s tem nadaljnji odlog volitev bi bil upravičen v primeru, če bi bilo mogoče s tem preprečiti nastanek bolj neustavnega stanja od obstoječega. V konkretnem primeru pa sedanje stanje v Mestni občini Koper ni nič bolj v skladu z Ustavo kot bo stanje, do katerega bo prišlo po izvedenih volitvah. Če sta obe stanji enako neustavni, pa je treba po mojem mnenju odločiti v korist volilne pravice, ki ima kot človekova pravica prednost pred pravico do lokalne samouprave v občini, ki je v celoti usklajena z Ustavo, še zlasti če gre za odlog volitev v samo eni občini. Ob tem kaže še poudariti, da v konkretnem primeru tudi ni mogoče govoriti o konkurenci med ustavnimi in neustavnimi volitvami, saj za enkrat volivci svoje volilne pravice ne morejo uresničevati drugače kot v obstoječi občini. Zato se pridružujem večinskemu stališču, da potem, ko Državnemu zboru kljub sicer ne preveč prepričljivemu poskusu Mestne občine Koper ni

uspelo uskladiti z Ustavo, nadaljnje podaljševanje mandatov ne bi več služilo svojemu namenu in da zato izvedba rednih lokalnih volitev v Mestni občini Koper ni v neskladju z Ustavo.

Dr. Dragica Wedam-Lukić